

Asia: VN/1258/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

1. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain lukua 7 Palkkatuki koskevat kysymykset

1 § Palkkatuki (sis. palkkatuen määritelmän)

- **Lisättäisiin palkkatuen tarkoitukseen vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien työn saannin ja työelämään osallisuuden lisääminen.**

Ehdotuksen mukaan lakiin kirjoitettaisiin näkyviin se, että palkkatuen tarkoituksena voi olla myös vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien työn saannin ja työelämän osallisuuden lisääminen. Täsmennys on hyvä lisäys lakiin ja on myös tärkeää varmistaa, että lain tulkinnat vammaisuuden määrittämisestä ovat selkeät eivätkä johda erilaisiin tulkintoihin.

Osatyökykyisyys ja heidän mahdollisuutensa palkkatukeen olisi hyvä kirjata selkeästi näkyväksi määritelmässä ja laissa, huomioiden samalla, että osatyökykyisyys voi johtua myös muista syistä kuin pysyvästä vammasta tai sairaudesta, kuten esim. haastavasta elämän tilanteesta.

2 § Palkkatuen yleiset edellytykset

- **Rajattaisiin palkkatuetun työn kohderyhmää**

Ehdotuksen mukaan palkkatuen myöntämisen yleisiä edellytyksiä muutettaisiin rajaamalla palkkatuki heikossa työmarkkina-asemassa olevien työttömien työnhakijoiden työllistymisen edistämisen tueksi. Palkkatuen myöntäminen olisi mahdollista, kun työtön työnhakija on 15–24-vuotias tai yli 50-vuotias. Palkkatukea voitaisiin myöntää myös silloin, kun työttömällä työnhakijalla

ei ole toisen asteen koulutusta eli hän on niin sanottu perusasteen varassa oleva. Palkkatuen kohderyhmään kuuluisivat myös maahanmuuttajat, joilla on kotoutumisen edistämistä annetun lain mukaan oikeus kotoutumissuunnitelmaan. Lisäksi palkkatuen myöntäminen olisi mahdollista, jos työtön työnhakija ei ole ollut ansiotyössä kuuden edeltävän kuukauden aikana.

Onko tarkoituksenmukaista, että palkkatuen kohderyhmässä 15–24-vuotiaat ovat mukana myös 15–18-vuotiaat, joilla on oppivelvollisuuden laajentamisen tavoitteena suorittaa toisen asteen tutkinto? On kuitenkin tärkeää saada nuoret aktiivitoimien piiriin ilman tarpeettomia viivästyksiä.

Maahanmuuttajat, joiden kotoutumisaika on päättynyt ja joilla ei ole työllistymisen kannalta riittäviä tietoja ja taitoja voisi olla palkkatuke myönnettäessä erityisryhmänä.

3 § Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

- **Työnantajiin lisättäisiin hyvinvointialue ja poistettaisiin luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa (kotitalous)**
- **Tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanoneelle työnantajalle tuki voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisen jälkeen**
- **Palkkatukea ei myönnettäisi uudestaan työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen poikkeuksena vamman tai sairauden perusteella, oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen myönnetty tuki tietyin edellytyksin**

Hyvinvointialueen lisäys työnantajiin on hyvä lisäys. Kotitalouksia/ luonnollista henkilöä ei työn tarjoajana kannattaisi poistaa, koska se voi olla joissain tapauksissa tarpeellista, esim. vammaisen itsensä palkkaaman henkilökohtaisen avustajan palkkaamisessa (jos vammaisen henkilö toimii työnantajana ilman Y-tunnusta). Tällä hetkellä henkilökohtaisia avustajia niin kuin kotihoitajia on vaikeaa saada ja tämä mahdollisuus voi helpottaa tilannetta.

Tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanoneelle työnantajalle tuki voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisen jälkeen. Muutos on työnantajien kannalta hyvä varsinkin tilanteessa, joissa työnantaja on toiminut työsopimuslain mukaisesti, mutta ei siitä huolimatta ole voinut saada palkkatukea.

Palkkatuen uudelleen myöntämisen rajaaminen koskien samaa työnantajaa on turhan tiukka ja rajaa työllistymismahdollisuuksia pienimmissä kunnissa sekä kolmannella sektorilla. Pienissä kunnissa on työllistävien tahojen määrä rajallinen. Kunta ja yhdistykset työnantajina voivat kuitenkin tarjota eri toimialoilta erilaisia työmahdollisuuksia, jotka edistävät ja lisäävät työllistettävän osaamista ns. poluttamalla. Rajauksen ehdottomuus saattaa eri alueilla asuvat työttömät työnhakijat eriarvoiseen

asemaan. Tuen uudelleen myöntäminen voisi olla harkinnanvaraista, kun työllistymisvaihtoehtoja ei ole esim. rajatun tarjonnan vuoksi tai uudelleen myöntämiseen voitaisiin antaa jonkin aikaraja.

5 § Palkkatuella katettavat palkkakustannukset

- **Työnantajan sivukuluja ja lomarahaa ei jatkossa luettaisi palkkatuella katettaviin kustannuksiin**
- **Muita tarkennuksia tukikelpoisten kustannusten määritelmään**

Uudistus helpottaa palkkatuen määrän arviointia sekä yksinkertaistaa ja toivottavasti nopeuttaa palkkatukien maksatuksia. Samalla se voi kuitenkin johtaa tuen kokonaistason laskuun, millä voi olla vaikutuksia palkkatuen houkuttelevuuteen. Järjestöjen palkkatukityöllistäminen mahdollistetaan 1,23 kertoimella, mutta onko se riittävä? Voitaisiko kerroin sisällyttää kaikkiin palkkatukimuotoihin (50 %, 70 %, 100 %) tai voisiko 50 prosentin tukea nostaa 60 prosenttiin palkkakustannuksista, jolloin tuki tulisi todellisuudessa lähemmäksi 50 prosenttia palkkauskustannusta?

6 § Palkkatuen määrä ja kesto

- **Tuen määrä olisi työttömyyden kestosta riippumatta 50 % palkkakustannuksista**
- **Tuen kesto 5 tai 10 kuukautta, kuitenkin enintään työsuhteen pituinen**
- **Palkkatuki voitaisiin myöntää uudelleen toiselle työnantajalle heti edellisen palkkatukijakson päätyttyä, jos henkilö kuuluisi edelleen palkkatuen kohderyhmään ja tuen myöntäminen olisi tarkoituksenmukaista**

Palkkatuen määrän yhdenmukaistaminen työttömyyden kestosta riippumatta on hyvä esitys. Palkkatuen määrä pitäisi olla kuitenkin riittävä kannustamaan yrittäjiä osatyökykyisten tai pitkäaikaistyöttömien palkkaamiseen.

Tuen kesto, kun se kohdentuu vaikeimmin työllistyviin ja sen tavoitteena on osaamisen vahvistaminen palkkatuetun työn aikana ja sen kautta siirtyminen avoimille työmarkkinoille, pitää olla työnhakijan osaamisen kehittymisen ja työllistymisen edistämisen kannalta riittävän pitkä. Tällöin voidaan aidosti parantaa henkilön työllistymisedellytyksiä, joten tukijaksojen lyhentäminen ei ole järkevää. Työntekijän näkökulmasta olisi tärkeä huomioida myös se, että ellei pidempikään palkkatukijakso johda työllistymiseen avoimille työmarkkinoille tai palkkatukityöhön toiselle työnantajalle, hänen työssäolohehtonsa täytyisi (työttömyysturvaan liittyvän työllistämisehto), tämä toimisi työntekemisen kannustimena työntekijälle.

Palkkatukien ketjuttaminen uudelle työnantajalle on hyvä uudistus ja voi edesauttaa työnhakijan työllistymistä esimerkiksi yhdistyksessä tehdyn palkkatukityön jälkeen yritykseen.

7 § Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen

- Tuen määrä olisi 70 prosenttia palkkakustannuksista
- Tuki myönnettäisiin 10 kuukauden ajaksi sillä perusteella, että vamma tai sairaus vaikeuttaa huomattavasti sopivan työn saamista
- Tukea voitaisiin jatkaa samalla työnantajalla tietyin edellytyksin enintään 24 kuukauden jaksoissa.

Tuen määrä 70 % palkkakustannuksista jättää todellisen tuen henkilön palkkauskustannuksista pieneksi, mikäli sivukulujen ja lomarahen osuus ei ole mukana hyväksyttävissä palkkakuluissa.

Tuen myöntäminen 10 kuukaudeksi ilman arvioita siitä, vaikuttaako vamma tai sairaus todellisuudessa työntekijän työpanokseen on hyvä, koska rekrytointivaiheessa ja työsuhteen alussa voi olla vaikea arvioida tuottavuuden alenemaa tietyssä työtehtävässä. Mahdollisuus saada tuelle myös jatkoa on tärkeä asia. Se kuitenkin vaatii selkeät ohjeet, kuinka selvittää vaikuttaako vamma tai sairaus työstä selviytymiseen. Onko lääkärintodistuksen vaatiminen tarpeen tilanteissa, joissa asiakkaan terveyteen vaikuttava tila on pysyvä? Palkkatuen jatkon myöntäminen tietyin edellytyksin tulisi määritellä yksiselitteisesti, jotta vältetään tulkinnoista. Myös ohjeistus siitä, miten tarkistetaan tukiajan jatkamisen edellytystä siltä osin kuin työnantaja on toteuttanut työterveyshuollon suosittelemat kohtuulliset mukautukset, olisi tarpeen.

8 § 100 prosentin palkkatuki

- Tuki myönnettäisiin 10 kuukaudeksi. Tukikelpoisia palkkakustannuksia korotettaisiin kertoimella 1,23 työnantajan sivukulujen kattamiseksi laskennallisesti.
- 100 prosentin palkkatuki olisi mahdollinen kaikille yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille
- Jos työnantajan toiminnalla on työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, 100 prosentin palkkatuki myönnettäisiin de minimis -tukena. Muussa tapauksessa tuki olisi EU:n valtioneuvoston ulkopuolista tukea. Arvioinnin kriteereistä säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella.

On tarpeellista, että järjestöjen palkkatukityöllistämistä mahdollistetaan 1,23 kertoimella, mutta onko kerroin riittävä kattamaan henkilön palkkauskustannukset ja voidaanko kuntien maksama kuntalisä jättää huomioimatta palkkatuen määrässä.

Hyvä lisäys, että sadan prosentin palkkatuen laajentaminen mahdollistetaan kaikille yhdistyksille.

Palkkatuen (ja työllisyyspoliittisen avustuksen) myöntäminen de minimis -ehtoisena saattaa vaikeuttaa järjestöjen toimintaa työllistäjinä. Vaikka ehdotuksessa kerrottu de minimis -asetuksen mukaisen enimmäismäärän täytyminen ei estäisi palkkatuen myöntämistä samoin ehdoin kuin yrityksille (vaikka työllistettävä henkilö kuului 100 prosentin palkkatuen kohderyhmään), tulee se rajoittamaan työllistettävien määrää yhdistyksissä.

10 § Palkkatuki oppisopimuskoulutukseen

- **Palkkatuen määrä oppisopimuskoulutuksessa olisi 50 % ja pysyisi samana koko koulutuksen keston ajan**
- **Palkkatukea myönnettäessä tuki olisi mitoitettava koko sille ajalle, jonka työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tarkoituksenmukaiseksi.**
- **Tukea voitaisiin jatkaa, jos henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukainen oppisopimuskoulutuksen kesto muuttuu koulutuksen aikana**

Palkkatuen määrä 50 % palkkakustannuksista koko koulutuksen keston ajan on hyvä uudistus.

11 § Tuella palkatun siirtäminen

- **Edelleen siirtämisestä tehtäisiin erillinen päätös ja säädettäisiin edellytykset edelleen siirtämiselle**

Ehdotuksessa esitetään, että käyttäjäyrityksen tulisi maksaa edelleen siirtämisestä käypä korvaus huomioon ottaen varsinaisen työnantajan saama palkkatuki. Ehdotus tulisi todennäköisesti vähentämään edelleen sijoittamiseen perustuvia työsuhteita. Ehdotuksessa esitetään, että käypänä korvauksena pidettäisiin summaa, joka vastaa vähintään työntekijälle maksettavan palkan ja palkkatuen erotusta. Jos käyttäjäyrityksenä on yhdistys, niin harvoin heidän taloudellinen tilansa mahdollista käyvän korvauksen maksamisen. Voisiko korvaus olla vain suositus, jonka voisi sopia tapauskohtaisesti? Tämä tietenkin edellyttää tarkempaa määrittelyä.

2. Huomioita lukuun 7a 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki

Huomioita 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuesta (luku 7a, uusi luku)

- **Tuki on uusi**
- **Tuki myönnettäisiin ilman tarkoituksenmukaisuusharkintaa, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.**
- **Tukea maksettaisiin 70 prosenttia tukikelpoisista palkkakustannuksista 10 kuukaudelta, kuitenkin enintään työsuhteen keston ajalta.**
- **Tukikelpoisina kustannuksina pidettäisiin samoja palkkakustannuksia kuin palkkatuetussa työssä.**

Tämä uusi työllistämistuki on hyvä uudistus. Tukijakson pituus olisi kuitenkin hyvä olla 12 kuukautta (työttömyysturvaan liittyvän työllistämisehto täyttyisi) ja vähimmäistyöaikaa ei ehkä kannattaisi rajata, mahdollistaisi paremmin saada työmahdollisuuksia. Työllistämistuki tulee varmaankin parantamaan kohderyhmän työllistymistä.

3. Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

- **Työvoimakoulutuksen yhteishankinta (5 luku 7§) ja työolosuhteiden järjestelytuki (10 luku 3§)**
- **Työllisyyspoliittinen-avustus (säädetäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetulla asetuksella)**
- **Työsopimuslain 13 luvun 6 §:n 2 momentin 2 kohdan muuttaminen**

Elinkeinotoiminnan käsitteen muutos tulisi vaikuttamaan työllisyyspoliittisen avustuksen myöntämiseen. Työllisyyspoliittisen avustuksen myöntäminen de minimis -tukena tulee vaikuttamaan tuen hakemisen vähentymiseen yhdistyksissä, joissa käytetään myös palkkatukea.

Työllisyyspoliittisen avustuksen säätäminen asetuksella lain sijasta helpottaa mahdollisesti tarvittavien muutoksien tekemistä myöntämisperusteisiin.

4. Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

-

5. Huomiot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain muihin lukuihin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain lukuihin 1, 2, 3, 11, 12, 13 ja 14, 7 luvun 4, 9 ja 12-15 §:iin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

- **Mainittuihin lukuihin ja lakeihin on tehty vähäisiä tai teknisiä muutoksia.**

Tällä hetkellä on lausuttavana myös HE julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskeva lainsäädännöksi, johon sisältyy kunta- ja valtion työllistämistä koskevia muutoksia, jolloin mm. käytännössä työllistäminen nyky muodossaan em. sektoreille lakkaa. Olisiko tässä vaiheessa järkevää jättää työnsuunnittelijoiden ja valtion omaan hallintoon työllistettyjä koskevat säädökset nykyisen JTYPL:n mukaiseen muotoon julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevan lainsäädännön voimaan tulon saakka?

6. Yleiset huomiot

Yleiset huomiot:

- a. Huomiot ehdotetun sääntelyn suhteesta hyvään hallintoon ja perustuslakiin
- b. Huomiot esitysluonnoksen vaikutusarvioinnista
- c. Muuta kommentoitavaa

Uudistuksesta olisi hyvä tiedottaa valtakunnallisesti, jotta uudistukset tulevat yleisesti kaikkien työnantajien tietoon saman sisältöisenä.

Räihä Tuula
Lapin ELY